

Kalkulačka peňažného príspevku na opatrovanie manuál

december 2024 (aktualizácia)

Úvod

Peňažný príspevok na opatrovanie (PPnaO) sa poskytuje na zabezpečenie pomoci osobe s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP) pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít.¹ Príspevok je určený priamo opatrovateľovi, ktorý osobne opatruje fyzickú osobu s ŤZP odkázanú na opatrovanie. Nárok na priznanie príspevku ovplyvňujú viaceré faktory, napr. či opatrovaný poberá peňažný príspevok na osobnú asistenciu, či sa mu poskytuje opatrovateľská služba alebo pobytová sociálna služba, alebo či opatrovateľ má príjem zo zamestnania. Základná výška príspevku potom závisí od počtu opatrovaných osôb s ŤZP.

Inštitút sociálnej politiky vytvoril jednoduchý nástroj na orientačný výpočet PPnaO v podobe online kalkulačky, ktorá je zverejnená na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.² Pomocou kalkulačky si užívateľ vie informatívne overiť, či má opatrovateľ starajúci sa o blízku osobu s ŤZP nárok na priznanie peňažného príspevku vrátane jeho predpokladanej výšky bez potreby hlbšej znalosti príslušnej legislatívy. Nárok na peňažný príspevok a jeho výška sa určí na základe niekoľkých údajov o opatrovateľovi a jednej alebo dvoch opatrovaných osobách podľa ich skutočnej životnej situácie. Kalkulačka a manuál sú pravidelne aktualizované tak, aby boli v súlade s platnou legislatívou. Posledná aktualizácia vychádza z legislatívnych úprav **účinných od 1.12.2024**.

1 Legislatívne zmeny účinné od 1.12.2024

V nasledujúcich bodoch sumarizujeme rozdiely v poskytovaní PPnaO do 30.11.2024 a od 1.12.2024:

- Ruší sa testovanie príjmu fyzickej osoby s ŤZP (opatrovaného). Do 30.11.2024 sa výška peňažného príspevku krátila o sumu, ktorou príjem opatrovanej osoby spolu so zohľadnením príjmov spoločne posudzovaných osôb prevyšoval dvojnásobok sumy životného minima (ŽM) pre jednu plnoletú fyzickú osobu.³ V prípade nezaopatreného dieťaťa to bol trojnásobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu.
- Pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa sa nárok na PPnaO navyšuje o 200 eur bez ohľadu na počet nezaopatrených detí. Do 30.11.2024 to bolo 100 eur.
- Ruší sa krátenie peňažného príspevku pri poberaní dôchodku pre bezvládnosť⁴ (10,00 eur pri čiastočnej, 16,60 eur pri prevažnej a 23,30 eur pri úplnej bezvládnosti).
- Navyšuje sa rozsah opatrovateľskej služby z 8 hodín mesačne na 40 hodín mesačne.
- Od 1.12.2024 sa PPnaO vyplatí aj v mesiaci, v ktorom je jeho výška menej ako 3,32 eur mesačne. Dovtedy sa príspevok nižší ako 3,32 eur mesačne vyplatil až v kalendárnom mesiaci, keď bol najmenej 3,32 eur.

2 Používanie kalkulačky

Na výpočet nároku na PPnaO je potrebné vyplniť požadované údaje o opatrovateľovi a jednej alebo dvoch opatrovaných osobách s ŤZP podľa ich životnej situácie. Tieto informácie majú vplyv na priznanie peňažného príspevku a jeho výšku.

¹ Poskytovanie peňažného príspevku na opatrovanie upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

² Kalkulačka je dostupná online na: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/vyskum-oblasti-prace-socialnych-veci-institut-socialnej-politiky/kalkulacka-penazneho-prispevku-opatrovanie-12-2024.html>

³ Sumy životného minima upravuje opatrenie č. 149/2024 Z. z. Od 1.7.2024 je suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu 273,99 eur.

⁴ Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť bola dávka dôchodkového zabezpečenia, ktorá sa podľa § 70 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2000 priznávala k dôchodku.

2.1 Údaje o opatrovateľovi

Prvým krokom je vyplnenie údajov o opatrovateľovi v časti „Opatrovateľ“. Užívateľ uvedie, či si opatrovateľ privyrába v zamestnaní a koľko osôb s ŤZP opatruje (Obrázok 1). Bližšie vysvetlenie k jednotlivým položkám je uvedené v nasledujúcom texte.

Obrázok 1 Zadávanie údajov o opatrovateľovi

Opatrovateľ	
Výkon zamestnania	áno ▾ i
Mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania	500.00 € i
Počet opatrovaných osôb	dvaja ▾

Výkon zamestnania a mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania

Užívateľ kalkulačky si vyberie možnosť áno/nie podľa toho, či opatrovateľ vykonáva zamestnanie. Ak áno, do ďalšieho poľa doplní výšku čistého mesačného príjmu zo zamestnania v eurách. Vykonávané zamestnanie pritom nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Za príjem zo zamestnania sa nepovažuje preplatok na dani z príjmov, preplatok na poisťovní, verejné zdravotné poistenie, vrátené poistenie - nemocenské, dôchodkové alebo v nezamestnanosti zaplatené bez právneho dôvodu, príspevok na rekreáciu a príspevok za ubytovanie odídca.⁵ V prípade, že je tento príjem vyšší ako 2,5-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu, nárok na poskytnutie PPnaO zaniká!

Počet opatrovaných osôb

Kalkulačka umožňuje výpočet nároku peňažného príspevku pre jednu alebo dve osoby s ŤZP odkázané na opatrovanie, o ktoré sa stará rovnaký opatrovateľ. Údaje o každej opatrovanej osobe sa v ďalších krokoch vyplňajú zvlášť. Základná výška PPnaO pri opatrovaní dvoch a viacerých osôb s ŤZP je vyššia ako pri jednej opatrovanej osobe.

2.2 Údaje o jednej alebo dvoch opatrovaných osobách

V časti „Opatrované osoby“ sa vyplňajú vstupné polia odkazujúce na jednu alebo dve opatrované osoby s ŤZP (Obrázok 2). Vstupné polia pre druhú opatrovanú osobu sú prístupné iba vtedy, keď je pre „Počet opatrovaných osôb“ vybraná možnosť „dvaja“ (Obrázok 1).

Obrázok 2 Zadávanie údajov o opatrovanej osobe s ŤZP (prípád dvoch opatrovaných osôb)

Opatrované osoby	I. osoba	II. osoba
Nezaopatrené dieťa	nie ▾	áno ▾ i
Rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac (ak sa poskytuje)	0 ⇅	30 ⇅ i
Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu	nie ▾	nie ▾ i

Nezaopatrené dieťa

Opatrovaným môže byť aj nezaopatrené dieťa, nakoľko sa opatrovanie všeobecne poskytuje osobe s ŤZP po dovŕšení šiesteho roku života.⁶ Za nezaopatrené dieťa možno považovať také dieťa, na ktoré rodičia poberajú prídavok na dieťa, najviac však do dovŕšenia 25 rokov veku dieťaťa.⁷ Pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa sa nárok na PPnaO navýši o 200 eur bez ohľadu na počet nezaopatrených detí.

⁵ Podľa § 18 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z. z.

⁶ PPnaO možno poskytnúť aj maloletej osobe podľa § 14 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z. z.

⁷ Pojem nezaopatrené dieťa definuje § 3 zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Rozsah opatrovateľskej služby

Uvedie sa rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac. Ak sa opatrovateľská služba osobe s ŤZP neposkytuje, vyplní sa nula (predvolené). Maximálny rozsah opatrovateľskej služby pre poskytnutie PPnaO je 40 hodín mesačne. Na priznanie peňažného príspevku sa opatrovanému nesmie poskytovať ani týždenná alebo celoročná pobytová sociálna služba. Výnimkou je poskytovanie pobytovej sociálnej služby v útulku, domove na polceste alebo v zariadení núdzového bývania.⁸

Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu

Nárok na PPnaO zaniká aj vtedy, ak sa opatrovanému poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu.⁹ Na výber sú možnosti áno/nie.

2.3 Výpočet nároku

Po stlačení tlačidla „Vypočítaj“ sa podľa nastavených parametrov overí, či má opatrovateľ nárok na PPnaO. Ak áno, zobrazí sa výsledná výška nároku v poli „Nárok spolu“. Pre jednoduchšie porozumenie vypočítaného nároku je okrem výslednej výšky príspevku vyčíslená aj výška príspevku pre každú opatrovanú osobu zvlášť alebo zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa. V prípade zániku nároku na peňažný príspevok sa zobrazí upozornenie s vysvetlením dôvodu zániku. Základná výška PPnaO je mesačne 615,50 eur pri opatrovaní jednej osoby s ŤZP a 818,60 eur pri opatrovaní dvoch a viacerých osôb s ŤZP.¹⁰

Časť kalkulačky s výpočtom nárokovateľnej výšky peňažného príspevku je zobrazená na Obrázku 3. Po zmene vstupných parametrov vo formulári je potrebné na prepočet nároku opäť stlačiť tlačidlo „Vypočítaj“. Tlačidlom „Reset“ sa obnovia predvolené hodnoty polí.

Obrázok 3 Ukážka vypočítaného nároku na peňažný príspevok pre dve opatrované osoby (druhá opatrovaná osoba je nezaopatrené dieťa)

Výpočet nároku			
Základná výška príspevku na opatrovanie	818.60	€	
Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa	200.00	€	
	I. osoba		II. osoba
Výška príspevku na opatrovanie na osobu	409.30	€	409.30 €
Nárok spolu	1018.60	€	

3 Výhody a obmedzenia používania kalkulačky

Použitie online kalkulačky má nasledovné výhody a obmedzenia:

- Overenie nároku na PPnaO a výpočet jeho výšky je možný bez potreby hlbšej znalosti príslušnej legislatívy. Prehľad použitých zákonov, opatrení a nariadení vlády je zobrazený v poli „Poznámky“.
- Vybrané vstupné polia majú k dispozícii nápovedu označenú symbolom **i**, ktorá obsahuje ich bližší popis a odkaz na platnú legislatívu.
- V prípade, že opatrovateľovi nevzniká nárok na peňažný príspevok, zobrazí sa upozornenie s bližším vysvetlením.
- Okrem výslednej výšky nároku na peňažný príspevok je zobrazená aj výška príspevku na opatrovanie rozpočítaná na osobu pri opatrovaní dvoch osôb s ŤZP alebo zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Užívateľ tak jednoduchšie porozumie, akým spôsobom bola stanovená výsledná výška nároku.

⁸ Podľa § 40 ods. 17 zákona č. 447/2008 Z. z.

⁹ Osobná asistenciu podľa § 20 zákona č. 447/2008 Z. z.

¹⁰ Výšku PPnaO s účinnosťou od 1.7.2024 ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 135/2024 Z. z.

- Nastavenie počtu opatrovaných osôb v kalkulačke je obmedzené iba na jednu alebo dve osoby s ŤZP. V zmysle § 40 zákona č. 447/2008 Z. z. je možné opatrovať aj viac osôb. Počet opatrovateľov, ktorí opatrujú viac ako dve osoby, je však minimálny.
- Vypĺňanie údajov o opatrovateľovi a opatrovaných osobách je intuitívne.
- Výpočet má iba informatívny charakter a nezakladá nárok na priznanie PPnaO, ani neurčuje jeho záväznú výšku.
- Kalkulačka aj manuál sú podľa potreby aktualizované tak, aby základné výšky PPnaO, výška ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ale aj podmienky na priznanie príspevku a výpočet nároku boli v súlade s platnou legislatívou.

Box 1 Ilustračný príklad pre posúdenie nároku na PPnaO a výpočet jeho orientačnej výšky

Životná situácia: Matka sa plánuje celodenne starať o svoje 10-ročné dieťa, ktoré je osobou s ŤZP, a chce požiadať o poskytnutie PPnaO. Žiadosť si chce podať v januári 2025. Matka pracuje z domu na skrátený pracovný úväzok, pričom výkon jej zamestnania nie je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Jej mesačný čistý príjem z tohto zamestnania je 500 eur.

Výpočet nároku: Podľa zadaných údajov má matka nárok na poskytnutie PPnaO. Jej mesačný čistý príjem zo zamestnania neprevyšuje 2,5-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu ($2,5 \times 273,99 \text{ eur} = 684,975 \text{ eur}$). Pre opatrovateľa, ktorý opatruje jednu osobu s ŤZP, je základná výška príspevku 615,50 eur. Príjem opatrovanej osoby na účel poskytnutia PPnaO sa od 1.12.2024 už neposudzuje. Okrem toho je opatrovaná osoba nezaopatreným dieťaťom. Z toho dôvodu sa peňažný príspevok navýši o sumu 200 eur. Orientačná výška PPnaO, ktorá môže byť poskytnutá matke na opatrovanie svojho dieťaťa, je **815,50 eur**.

Obrázok B.1 Nastavenie kalkulačky a vypočítaný nárok pre ilustračný príklad

Kalkulačka peňažného príspevku na opatrovanie

Opatrovateľ			
Výkon zamestnania	<input type="text" value="áno"/>	i	
Mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania	<input type="text" value="500.00"/> €	i	
Počet opatrovaných osôb	<input type="text" value="jeden"/>		
Opatrované osoby			
	I. osoba	II. osoba	
Nezaopatrené dieťa	<input type="text" value="áno"/>	<input type="text" value="nie"/>	i
Rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac (ak sa poskytuje)	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>	i
Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu	<input type="text" value="nie"/>	<input type="text" value="nie"/>	i
<input type="button" value="Vypočítaj"/> <input type="button" value="Reset"/>			
Výpočet nároku			
Základná výška príspevku na opatrovanie	<input type="text" value="615.50"/> €		
Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa	<input type="text" value="200.00"/> €		
	I. osoba	II. osoba	
Výška príspevku na opatrovanie na osobu	<input type="text" value="615.50"/> €	<input type="text" value=""/>	
Nárok spolu	<input type="text" value="815.50"/> €		

Poznámky:

Po zmene hodnôt použite vždy na prepočet nároku tlačidlo "Vypočítaj". Na obnovenie pôvodných hodnôt stlačte tlačidlo "Reset". Oddeľovač desatinných miest je bodka. Výpočet má iba informatívny charakter a nezakladá nárok na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie, ani neurčuje jeho záväznú výšku.

Na základe zákona č. 447/2008 Z. z. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 135/2024 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie v znení s účinnosťou od 1. júla 2024. Podľa opatrenia č. 149/2024 Z. z. je od 1. júla 2024 výška životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu 273,99 €.